

VARJUST VÄLJA

Planet 50-50 by 2030
Step It Up for Gender Equality

SELLES NUMBRIS

NTTK TEGEMISED

ÜRO CSW64

VÄGIVALLA ALL KANNATANU PROKORÖRI VAATENURGAST

LÄHISUHTE MÕISTEST

AHISTAV JÄLITAMINE

LAPS ON OHVER

Head sõbrad ja toetajad!

Seekord tuli kevad teisiti. Tööd on meil olnud alati piisavalt, aga ohutu valmisolek naisi aidata nõudis rohkelt arutamisi ja tööviiside väljamõtlemist. Ning ohutusvahendite hankimine meenutas kohati defitsiidiga nõukogude aega. Eriolukorra alul tekkis kuu aja pikkune vaikus, kus uusi naisi ühendust ei võtnud. Meie jaoks oli see hirmutav, kuivõrd oli teada nii teiste, varem liikumispääringuid rakendanud riikide praktikast kui ka meie endi hinnangute järgi, et naistel on raskem abi otsima hakata. SKA Ohvriabi on tugikeskuste töö koordineerimisel olnud väga hea ja kiire.

Tugikeskuste töö Tartu- kui Põlvamaal oli piirangute esimesel kuul aeglasem. Töötasime vaid nendega, kes meile juba varem tulnud olid. Mai algusest alates on töö taastunud ja naised helistavad meile palju. Nõustamiste suurenemist ootame ka tulevaste kuude jooksul.

Tegeleme jätkuvalt mitme eakatevastase vägivalla tõkestamise projektidega. Kuigi projektidega seotud koolitus- ja teavituse üritused on edasi lükatud, teeme kõike, mida saab, virtuaalselt (TISOVA ja MARVOW). MOOC-i keskkonnas aprillis alanud koolitusprogramm vabatahtlikele, kes eakate märkamise ja toetamise kohta teada tahavad, oli populaarne. Kursust alustas ligi 200 inimest.

Piirangute ajal on meie projekti DisCO (kaugnõustamine) vajadus tulnud eriti selgelt välja ning seda oleme erinevatel veebikohtumistel tutvustanud Euroopa ja globaalsel tasemel.

Kõigile tervist ja soojust!

Pille Tsopp-Pagan
NTTK juhataja

Head tugikeskuste toetajad!

2020. aasta esimeses kvartalis laekus meile heade inimeste ja ettevõtete abil annetusi 7252,59 euro väärtuses. Esmakordselt oli sel aastal võimalik tagasisaadavat tulumaksu annetada kõikidele tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja kuulujatele, sh Naiste Tugi- ja Teabekeskusele, ning suur tänu, Teie, kes seda võimalust ka kasutasite.

Annetuste toel saame pakkuda vägivallast lahkujatele kompleksset teenust – nii kriisi-, sotsiaal-, psühholoogilist, juriidilist kui ka laste nõustamist. Ja kõige olulisem, et teenus on ühes kohas koos, mitte ei jooksuta ohvrit mööda erinevaid ametkondi. Lisaks rahalisele toele koguti solidaarse naistepäeva raames tugikeskuste klientidele ka suur hulk (terve aluse täis!) erinevaid hügieenitarkust ning suur aitäh PKC Grupi inimestele, kes Terje Eichelmanni eestvõtmisel meile tulevate laste jaoks arendavaid mängu ja mänguasju kogusid!

Vaid nelja esimese kuuga on tugikeskusesse pöördunud 234 esmakordset klienti. Kardame, et COVID-19 mõjul on naiste ja laste pöördumiste arv järgneva 18-24 kuu jooksul suurenemas ja igasugune abi on teretulnud! Kui sina, armas lugeja, soovid samuti meie tegevust toetada, siis saad mõne klikiga oma (püsi)annetuse vormistada meie veebilehel:

www.naistetugi.ee/toeta

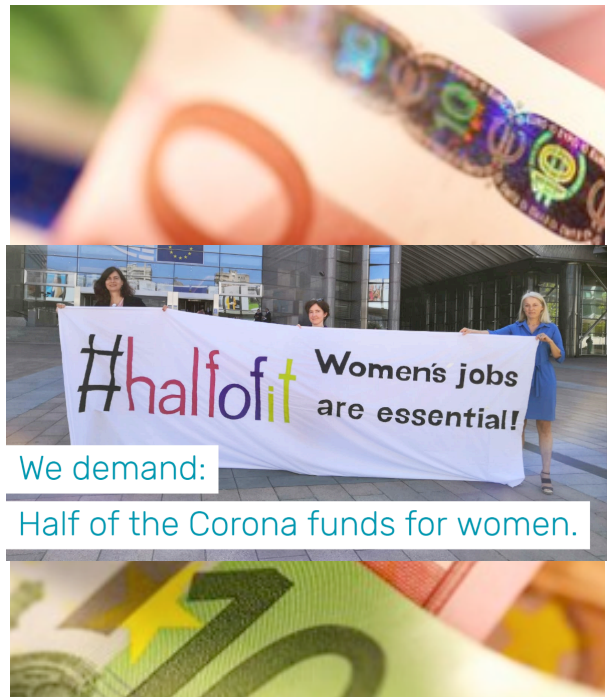
Mari Puniste

Ühineme petitsiooniga #halfofit

Nõuame, et lisaeelarve pool toetuspaketi mahust kulutataks naiste töökohtadele ja naiste õiguste edendamisele ning naiste ja meeste võrdõiguslikkusele.

#halfofit - We demand half of the Corona funds for women

https://you.wemove.eu/campaigns/halfofit-we-demand-half-of-the-corona-funds-for-women?utm_campaign=tpzRbM8vIt&utm_medium=facebook&utm_source=share&fbclid=IwAR0HC0WPokQjPaFYzSmSoPZCi9Bo9nW47aKRycWYpdEFZv

We demand:

Half of the Corona funds for women.

ÜRO CSW64 istung

9. märtsil New Yorgis

Märtsis toimuma pidanud iga-aastane ÜRO Naiste Staatusse Komisjoni 64. istungjärg (CSW64) jäi ära. Kui CSW64 ärajäämine lõplikult teada anti (nädal enne selle algust), olid paljud organisatsioonide esindajad New Yorki siiski minemas. Sel ajal ei olnud lennufirmad valmis ärajäävate lendude eest raha tagastama, samamoodi reageerisid paljudel juhtudel hotellid. Seetõttu mõned kohtumised siiski toimusid. Näiteks poolepäevane Globaalse Naiste Varjupaikade Võrgustiku koosolek, kus arutati ühtse üleilmse abinumbri andmebaasi projekti käiku. Samuti sai kohtunud Rosalyn Parksi, *Advocates for Human Rights* programmi juhi juhtimisel nelja riigi esindajatega, et arutada, kuidas neis riikides toimuvate tagasilöökidega naiste õiguste kaitsmise teemaga hakkama saada.

9. märtsil 2020 toimus vaid üks CSW64 istung, millest võtsid osa New Yorgis viibivad riikide diplomaatiliste esinduste töötajad. Tervituskõnega esines ÜRO Peassamblee president HE Tijjani Muhammad-Bande, doktorikraadiga Nigeeriast pärit politoloog ja poliitik. Ta rõhutas oma kõnes lugupidava ja väärikut säilitada võimaldava poliitika olulisust ja elluviimist. President rõhutas oma kõnes pühendumist ÜRO säästva (kestliku) arengu tegevuskava 2030 eesmärkide täitmisele.

CSW64 põhirõhk oli kavandatud Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi rakendamise ülevaatamisele ja hindamisele - Beijing+25. Selleks olid kõikide valitsuste ja vabasektori esindajad ette valmistanud oma riigi ülevaated 12 tegevusprogrammi valdkonna kohta.

Riikide aruanded on leitavad:

https://www.unece.org/b25_national_reports.html

Pille Tsopp-Pagan

Anu Laas

Koroonakriis lahutab ja ühendab

Eestis kestis eriolukord 12. märtsist 17. maini. Sel perioodil on rahvusvaheline naisliikumine ja inimõiguste kaitseline tegevus olnud aktiivne tänu kaasaegsetele suhtluskanalitele ja tehnilistele võimalustele.

Sunnitud kodusolemine on andnud võimalusi lugemiseks ja pakume omalt poolt õigus uudiseid ja mõistete käsitlusi, mis meid kõiki puudutavad. Peame olema valmis analüüsima oma lähi- ja sõltuvussuhteid ning vajadusel oskama neid veenvalt kaitsta või eitada. Peame jõudma nii kaugele, et lastekaitse spetsialistid ja kohtunikud kuulaksid hoolikalt ning vastutustundlikult vägivalda mittekasutavaid lapsevanemaid, tutvusid Istanbuli konventsiooniga ning käsitleksid kodus vägivalda tunnistajaks olnud lapsi kui ohvreid, kes vajavad kaitset ning õigust vägivaldavabale elule.

Anu Laas

PROKURATUURI AASTARAAMATUST

Vajalik informatsioon vägivallakuritegudes kannatanutele

Prokuratuuri aastaraamatus ilmus analüüs riigipoolse toe pakkumisest vägivallakuritegudes kannatanutele riigiprokurör Andres Ülvistelt. Analüüs puudutas kriminaalasju, mille kohta on tehtud kohtuotsused 2018.a. IV kvartalis. Vaatluse all olid vägivallakuriteod vastavalt karistusseadustiku paragrahvidele 113 (mõrv), 118 (raske tervisekahjustuse tekitamine), 121 (kehaline väärkohtlemine), 141 (vägistamine), 200 (röövimine). Analüüs käsitleb kannatanule informatsiooni andmist ohvriabi ja seonduvate teenuste kohta, menetleja koostööd kohaliku omavalitsusega kannatanu abivajaduse selgitamiseks ja riigipoolse abi osutamiseks. Väga oluline oleks tutvuda ülevaatega lähenemiskeelu kohaldamisest ja kahjude hüvitamisest huvitatutel. Eraldi on vaadeldud ka kannatanu (juriidiline) esindaja küsimuse lahendamist ning menetluse kiirust.

Ülviste tõdeb, et paljud kannatanud ei soovinud kasutada ohvriabi poolt pakutavaid teenuseid, kuid need kannatanud, kes ohvriabiteenuseid kasutasid, leidsid selle olevat vajaliku, kasuliku ja asjakohase. Lähenemiskeelu kasutamise võimaluste ja praktika kohta on hea ülevaade ning ka tõdemus, et kahjuks jäävad mõnikord kannatanud liiga pikakas ajaks kaitseta. Ülviste arvates võisid need juhud kokku langeda mitmete ebasoodsate asjaoludega (ettenägematud kommunikatsiooniprobleemid erinevate ametnike vahel, kahtlustatava õigeaegselt mitteilumise menetlustoimingutele, pikad kohtujärjekorrad jne). Järelkult tuleb need ebasoodsad võimalused kiiresti välistada ning anda kannatanutele teada õigusest või võimalusest teada saada, *kuhu kännu taha asi on pidama jäänud* ja antud kaasusega seonduvad probleemid kohe lahendada. Riigiprokuröri sõnul *“ei ole mõistlik see, kui kannatanu ohutuse viivitamatuks tagamiseks ette nähtud ajutise lähenemiskeelu kaalumise aega mõõdetakse mitte loetud tundides ja päevades, vaid kuudes.”*

Prokurör peab paarikuist vägivallakuritegude kohtueelse menetlemise aega kiireks ja heaks tulemuseks. Kannatanutel ei olnud pretensioone menetluse ajalise kulgemise osas, kui neid informeeriti takistustest. Kannatanute poolt esitatud pretensioonides ei heidetud politseile ja prokuratuurile ette mitte kontakti ja igasuguse informatsiooni puudumist, vaid pigem selle ebapiisavust ja formaalsust ning pealiskaudsust suhtlemises.

Riigiprokurör tõdeb, et koostöö õigustab end igati, sest menetleja ja KOV koostöös on võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid kannatanu abistamiseks. Siinkohal pöörab Riigiprokuratuur **menetleja teha lepanu Sotsiaalhoolekandeseaduse §-le 13, mis sätestab, et abi vajava isiku perekonnaliikmed, kohtunik, politsei, prokurör, hoolekande-, tervishoiu- ja haridusasutuse töötaja ja teised isikud on kohustatud teatama sotsiaalhoolekannet vajavast isikust või perekonnast isiku või perekonna viibimiskoha järgsele kohaliku omavalitsuse üksusele.**

Esile on toodud positiivse lahendusega ja hea võrgustikutöö tulemusega juhtumeid.

Juhtum 1. Kannatanul on õigus saada ohvriabiteenuseid ja paluti kohalikul omavalitsusel tagada nende teenuste kättesaadavus kannatanule. Kuriteos kahtlustatav oli sel ajal juba kinni peetud ja päev pärast kõnealuse päringu saatmist toimus prokuröri taotlusel isiku vahistamine. Juba järgmisel päeval tuli vallavalitsuselt vastus, millest nähtuvalt oli kohaliku omavalitsuse spetsialistid olukorra n-ö oma kontrolli alla võtnud. Seejärel oli menetlejal pidev kontakt lastekaitse spetsialistiga. Pere jäi sotsiaalnõustamise ja pistelise kodukülastuse objektiks. Kohalik omavalitsus korraldas lapsele psühholoogi teenuse.

Juhtum 2. Kannatanule võimaldati MTÜ Naiste Tugi- ja Teabekeskuse majutusteenust, mida kannatanu ka kasutas, kuna enese sõnul ei julgenud oma endises elukohas viibida. Tugikeskuses tundis isik end turvaliselt. Kannatanu sai tugikeskuse töötajate poolt igapäevaselt nõustamist, kohalikul omavalitsuselt toimetulekutoetust, samuti võimaldati isikule psühhoterapeudi nõustamist.

Rohkem: <https://aastaraamat.prokuratuur.ee/prokuratuuri-aastaraamat-2019/vagivallakuritegudes-kannatanutele-riigipoolse-toe-pakkumine>

Lähisuhtevägivalla ennetamise tegevuskava aastateks 2019-2023...

...näeb ette iga-aastast LSV juhtumite seiret. Eraldi tähelepanu alla tuleb võtta surmaga lõppenud juhtumite analüüs. Rohkem: https://www.sm.ee/sites/default/files/lsv_memorandum_040719.pdf

LÄHISUHTE MÕISTE KÄSITLEMINE

Lähisuhte mõistest

Marin Sedman analüüsis lähisuhte mõistet ja kohtupraktikat aastatest 2018-2020 lähtudes karistusseadustiku artiklist 121(2)(2), mis ei defineeri mõistet, kuid näeb ette rangema karistuse. Kohtupraktikas enne märtsit 2020 tuginesid kohtud lähisuhte tõlgendamisel eelnevatele Riigikohtu lahenditele ja seadusandja selgitustele seaduse **eelnõu seletuskirjas 554 SE**. Nii on kõige enam rõhutatud, et lähisuhte on kahe või rohkema inimese vaheline **pere-, sugulus-, põlvnevus-, hõimlus- või armastussuhe, sõltumata sellest, kas suhte osapooled jagavad elukohta, on iseloomulik hoolitsus, usaldus, turvalisus, emotsionaalne tugi ning omavaheline tundeseotus**, sh pere-, sõprus-, paari- ja armastussuhted. Lähisuhte võib, kuid ei pea sisaldama füüsilist füüsilist lähedust. Sedman tõdeb, et kohtupraktika ei ole olnud ühtlane. Mõnikord on kohtud rõhutanud pikaajalist faktilist kooselu, laste olemasolu, armastussuhet, ühist elukohta lisaks suhte faktile.

Karistusseadustiku artikkel 121(2)(3) näeb füüsilise vägivalda puhul ette raskemat karistust, kui vägivald on toimunud **sõltuvussuhtes**. Sõltuvussuhtest saab rääkida, kui süüdlasel on faktiliselt kannatanu suhtes selline seisund, mis võimaldab tal kannatanu elu oluliselt mõjutada. Igal juhul peab sõltuvussuhe olema seotud millegi enama kui pelgalt isikliku autoriteediga. Selle üle otsustamiseks tuleb vastata küsimusele, kas kannatanu positsioon oli faktiliselt süüdistatava poolt mõjutatav sel määral, et kannatanult võib tema olukorda silmas pidades eeldada, et ta kaalutletult süüdistatava tahteale alistub.

Rohkem: <https://www.riigikohus.ee/et/kohtupraktika-analuusid-ja-ulevaated/kohtupraktika-analuusid>

Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 554 SE seletuskiri <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/78433b29-8b2f-4281-a582-0efb9631e2ad>

Riigikohtu otsus lähisuhte mõiste kohta

9. märtsil 2020 tehtud otsuses selgitas Riigikohus lähisuhte mõistet.

Riigikohus tsiteerib karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirja (554 SE, Riigikogu XII koosseis). Riigikohus rõhutas, et lähisuhte tuvastamisel ei saa piirduda pelgalt suhte vormiliste tunnuste sedastamisega, ehk siis lähisuhte jaatamiseks ei pruugi piisata üksnes pere-, sugulus-, põlvnevus- vms suhte kui fakti tuvastamisest. Viimases tähtsam on **sisuline ühiseluline side inimeste vahel**, mis võib, kuid alati ei pruugi hõlmata ka laste kasvatamist, ühist majapidamist jmt. Oluline on tegelik sotsiaalne ja enamasti ka emotsionaalne side isikute vahel, mis tugineb nt vastutuse jagamisele, üksteisele toetumisele ning usaldusele. Lähisuhte loob ja kindlustab suhtepoolte sotsiaalset turvatunnet. Kolleegium on seisukohal, et vaid seetõttu on õigustatud sellisele suhtele täiendava karistusõigusliku kaitse andmine, kehtestades raskema sanktsiooni. Kuna kannatanu kehalise väärkohtlemise **juhtumis oli süüdistatav kannatanu endine abikaasa ning neil olid ühised lapsed**, järeldasid maa- ja ringkonnakohus, et kehaline väärkohtlemine pandi toime lähisuhtes (Karistusseadustik artikkel 121(2)(2)). Riigikohtu kriminaalkolleegium ei nõustunud kohtute käsitlesega, ei pidanud kannatanu ja süüdistatava suhet lähisuhteks. Riigikohus otsustas, et varasema abielu või kooselu faktist iseenesest **ei saa järeldada, et lähisuhte kestab ka pärast lahkuminekut**. Pigem vastupidi – kui abielu või kooselu on tegelikkuses lõppenud, tuleks lähtuda eeldusest, et lõppenud on ka lähisuhte. **Kuivõrd mõningatel juhtudel võib lähisuhte siiski jätkuda ka pärast lahkuminekut, tuleb see aga konkreetseid asjaolusid arvesse võttes igal üksikjuhtumil tuvastada.**

Rohkem: Riigikohtu kriminaalkolleegium, 1-19-3377/32, 09.03.2020

KOHTUPRAKTIKA: AHISTAVA JÄLITAMISE MÕISTEST

Ringkonnakohus avab ahistava jälitamise mõistet aprillis 2020 jõustunud kohtuotsuses

6. juulil 2017 jõustus ahistava jälitamise nime kande kuriteokoosseis (KarS § 157-3). Tegemist on Istanbuli konventsiooni artiklis 34 kirjeldatud teo karistatavaks muutmise. Kuna Riigikohtu praktika selles osas puudub, siis toetub kohtukollegium oma seisukoha kujundamisel Seletuskirjale Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni juurde (Istanbul, 11.V.2011) ning Karistusseadustiku muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (385 SE, Riigikogu XIII koosseis) seletuskirjale.

Nimetatud konventsiooni seletuskirja artikkel 34 määratleb kuriteona ahistava jälitamine. Ahistavat jälitamist defineeritakse kui tahtlikku tegevust, mis hõlmab teisele isikule suunatud korduvat ähvardavat käitumist, millega tekitatakse temas hirmu oma turvalisuse pärast. Siia kuulub **igasugune konkreetsele isikule suunatud korduv ähvardava iseloomuga käitumine, mis tekitab antud isikus hirmu**. Ähvardav käitumine võib sisaldada korduvat teise inimese jälitamist, temaga soovimatut suhtlemist või talle teadaandmist, et teda jälgitakse. Siia alla kuulub füüsiline ohvrile järgnemine, tema töökohta, spordi- või haridusasutusse ilmumine, aga ka ohvri jälgimine virtuaalmaailmas (vestlusruumides, sotsiaalmeedias jms). Soovimatu suhtlemise aktid hõlmavad igasuguseid ohvriga aktiivse kontakti loomise katseid käepärast olevate kommunikatsioonivahendite kaudu, sealhulgas moodsate meedia- ja infotehnoloogiaseadmete kaudu. Lisaks sellele võib **ähvardav käitumine hõlmata nii erinevaid käitumisviise**, nagu seda on teise isiku varaga **vandaalitsemine**, teise isiku isiklikele esemetele märkide jätmine, **viitamaks, et ahistaja on kohal olnud**, isiku lemmikloomale suunatud tegevused või valeidentiteedi kasutamine või väärteabe levitamine internetis.

Nagu selgub, on kõik XX (süüdistatavale) ahistava jälitamise süüdistuses **omistatud osateod** omased ahistavale jälitamisele, sh ka akna lõhkumine, mille inkrimineerimine ahistava jälitamise osateona kaitsjas nii kogu kohtumenetluse kestel, kui ka apellatsioonis tõsiselt arusaamatust tekitas. Osategude toimepanemist XX (süüdistatava) poolt on maakohus põhjendanud /---/.

Et mahtuda selle sätte reguleerimisalasse, peavad sellise **ähvardava käitumise aktid olema toime pandud tahtlikult ning sooviga tekitada ohvris hirmu, alandada teda või oluliselt häirida kannatanut muul viisil**. See säte viitab pikemaajalisele tegevusele, mis koosneb korduvatest asjakohastest intsidentidest. Sellega üritatakse osutada sellise käitumismustri kriminaalsele iseloomule, mis üksikute elementidena vaadelduna ei anna alati välja kriminaalse käitumise mõõtu.

Seega iseloomustab ahistavat jälitamist tüüpiline käitumismuster ja järjepidevus. **Ühest-kahest käitumisaktist ei piisa, et saaks rääkida mustri**. Analüüsivalt koosseis nõuab kindlale isikule suunatud tegusid teatud perioodi jooksul, millistele on omane just **korduv või süstemaatiline** iseloom. Ahistav jälitamine saab tavaliselt alguse üldjuhul naise poolsest äraütlemisest

suhet alustada ja pärast suhte või kooselu üldjuhul naise algatusel lõpetamist. Ahistav jälitamine võib olla ajendatud solvumisest ja kättemaksusoojust. Karistatav ahistav jälitamine on korduvatest ahistamistegudest koosnev järjepidev ahistav jälitamine e tegemist on koosseisuga, millele on iseloomulik kujuneda **ajas ja kogumis**. Tegemist on vältava kuriteoga. Kindlale isikule suunatud teod võivad olla erineva pikkusega, kuid oluline on nende tegude intensiivsus. Ahistajad kasutavad ohvri ahistamisel selliseid meetodeid, mis kõrvaltvaatajatele tunduvad kahjutud, aga põhjustavad **kindlas kontekstis hirmu** ohvris, keda jälitatakse. Ahistav jälitamine võib sisaldada eraldi vaadatuna igati õiguspärastes käitumismustres. Paljud ahistava jälitamise vormid, nagu telefonikõned, kirjad, sõnumid, lillede või kingituste saatmine ja ootamatud visiidid, võivad olla iseenesest süütu ja sotsiaalselt täiesti aktsepteeritavad teod. Ahistavale jälitamisele hakkavad sellised teod viitama aga siis, **kui need muutuvad ohvrile oluliselt häirivaks ja jätkuvad ohvri tahte vastaselt** ka siis, kui ohver on jälitajale sõnaselgelt väljendanud, et selline **teguviis on soovimatu, ning palunud see lõpetada**. Karistusseadustiku § 157.3 järgi süüdistatavale esitatud süüdistuses on ahistav jälitamine toimunud 9 päeva jooksul ning selle aja jooksul on süüdistatav pannud toime 5 osategu. Uuritavas asjas ületasid süüdistatava teod sotsiaalselt aktsepteeritud käitumise, millele viitab tegude häiriv iseloom ja intensiivsus. Tõendamist on leidnud, et süüdistatava tegevuse tagajärjena tundis kannatanu hirmu. Süüdistatav sai kindlasti oma tegevuse sisust aru, sest kannatanu kasutas korduvalt mitmeid võimalusi selle lõpetamiseks. **Kannatanu on korduvalt väljendanud soovimatust suhelda süüdistatavaga**. Ta on välja **kutsunud politsei** ja on ka verbaalselt süüdistatavale seda väljendanud. Ahistava jälitamise puhul tuleks **keskmise mõistliku inimese kriteeriumi rakendades** silmas pidada siiski kindlat konteksti ning esitada küsimus, kas XX (süüdistatava) **tegude kogum oleks keskmiselt mõistlikule isikule olnud kannatanuga võrdses olukorras hirmutav ja tavalist elu rikkuv**. Käesolevas asjas tuleb seda kindlasti jaatada, sest see oli väljunud sotsiaalselt aktsepteeritava käitumisviisi raamidest. Eesti õigusesse lisatud ahistava jälitamise kuriteokoosseis ei nõua vastupidiselt paljude teiste riikide regulatsioonidele kohustusliku elemendina hirmu tekkimist kannatanus, ei nõua see üldse kohustusliku elemendina tagajärje tekkimist ohvrile, **piisab**, kui teo toimepanija **eesmärk oli teise isiku oluline häirimine**. Võimalused mängida ohvri tunnetega, manipuleerida tema tegude ja reaktsioonidega ning saada rahulolu võimust põhjustada ohvrile kannatusi ja kehtvat hirmutunnet, on ammendamatud. Kannatanule mõjuvad sellised teod emotsionaalselt kurnavalt seda enam, et ahistava jälitamise puhul ei ole võimalik kunagi prognoosida, millal, kus või missugune soovimatu, hirmutav või ähvardav tegu võib ahistaval jälitajal järgmisena varuks olla. Arvestades eeltoodut nõustub kohtukollegium maakohutuga selles, et XX (süüdistatava) teod on kvalifitseeritavad Karistusseadustik § 157.3 (käesoleval ajal Karistusseadustik § 157.3 lg 1) järgi.

Rohkem: Tallinna Ringkonnakohus, 1-19-4428, 21.02.2020.

Lapsed vägivalle tunnistajana on vägivalle ohvrid

6. juulil 2017 jõustus Eestis rida seadussätteid, mille sisseviimist riigi seadustesse nõudis naistevastase vägivalle ja perevägivalle ennetamise ja tõkestamise Euroopa Nõukogu konventsioon. Konventsioon on koostatud 11. mail 2011. aastal Istanbulis (edaspidi IK, Istanbuli konventsioon), jõustus Eesti Vabariigi suhtes 1. veebruaril 2018. aastal. Eesti on tunnistanud, et naiste ja tütarlaste puhul valitseb suurem oht langeda vägivalle ohvriks ning et **perevägivalle ohvriks on lapsed, sealhulgas perevägivalle pealtnägijatena**. Eestil on kohustus edendada või viia korrapäraselt ning kõigil tasanditel läbi teadlikkuse tõstmise kampaaniaid või programme, sealhulgas vajadusel koostöös riigi inimõiguste asutustega ning võrdõiguslikkuse organitega, kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide, eriti naisorganisatsioonidega, et **suurendada avalikkuse teadlikkust** kõigi konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvate vägivalle vormide ilmingutest, nende **tagajärgedest lastele ning sellise vägivalle ärahoidmise vajadusest**. Tuleb tagada avalikkuse laialdane informeerimine käesoleva konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvate vägivalleaktide ärahoidmiseks võetavatest meetmetest. Kahjuks on mitme aasta jooksul **vaid üksikuid kohtulahendeid**, kus sellele **konventsioonile viidatakse**. Aprillis 2020 jõustus Tallinna Ringkonnakohtu kohtulahend ähvardamise (karistusseadustiku § 120) ja ahistava jälitamise (karistusseadustiku § 157.3) kuriteokoosseisu alusel. Istanbuli konventsiooni Artikkel 31 on eestkoste, külastamisõiguste ja turvalisuse kohta. Artikli 31 lõige 1 näeb ette seda, et konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid tagamaks, et laste eestkoste- ja külastamisõiguste kindlaksmääramisel

arvestatakse konventsiooni kohaldamisalasse kuuluva vägivalle juhtumitega. Ning Artikli 31 lõige 2 kohustab konventsiooniosalisi võtma ette vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid tagamaks, et külastus- ja eestkosteõiguse kasutamine ei ohustaks ohvri või laste õigusi ja turvalisust.

IK seletuskiri aastast 2011 selgitab pikemalt, et Artikkel 31 lõige 1 eesmärk on tagada, et õigusasutused ei langetaks otsuseid eestkoste, külastamisõiguste ja turvalisuse osas võtmata arvesse käesoleva konventsiooni reguleerimisalasse kuuluvaid vägivallejuhtumeid. See puudutab kohtumääruisi, mis reguleerivad kontakti laste ja nende vanemate ning teiste tihedaid peresidemeid omavate isikute vahel. Lisaks muudele teguritele tuleb hooldusõiguse ning külastamisõiguse või kokkupuute ulatuse kohta otsuste tegemisel arvestada vägivallejuhtumitega nii mittevägivaldse hooldaja kui ka lapse enda vastu.

Artikli 31 lõige 2 käsitleb vägivalleohvrite ja vägivalle tunnistajate õiguste ja turvalisuse tagamise keerulist küsimust, võttes samas arvesse vägivalleatseja vanemlike õigusi. Sageli on perevägivalle juhtumite puhul probleemid ühiste lastega veel ainsad, mis seovad ohvri ja vägivalleatseja vahelisi sidemeid. **Paljudele ohvritele ja nende lastele võib külastuskorra ja kohtumiskäskude järgimine kujutada endast tõsist ohuriski**, kuna sageli see tähendab kohtumist vägivalleatsejaga näost näkku. Seetõttu kehtestatakse selles lõikes riigi kohustus tagada, et ohvrid ja nende lapsed oleksid edasise kahju eest kaitstud.

Anu Laas

MTÜ Naiste Tugi- ja Teabekeskus
IBAN: EE912200221019998649
Swedbank, swift/bic HABAE2X
NPO Women's Support and
Information Centre (WSIC)

UUDISKIRJA TOIMETUS

Pille Tsopp-Pagan
NTTK juhataja

Anu Laas
soolise võrdõiguslikkuse ekspert

Kaastööd saata:
anulaasile@gmail.com

Kontakt
e-mail: info@naistetugi.ee

NTTK 2/2020

© Autorid

Selle uudislehe väljaandmist on toetanud KÜSK

SISEMINISTEERIUM

Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

